

HARCMISTRZ

MIESIĘCZNIK STARSZYNY HARCERSKIEJ
ORGAN NACZELNICTWA ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

102166

111

ROCZNIK DZIEWIĄTY

ROK 1926

POD REDAKCJĄ:

Stanisława SEDLACZKA,
Lecha GRABOWSKIEGO
i Eugenjusza RYSZKOWSKIEGO

Biblioteka Jagiellońska

1002661884

WARSZAWA 1926.

WYDAWNICTWO NACZELNICTWA ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

NAKLAD I ADMINISTRACJA: CENTRALNA KOMISJA DOSTAW HARCERSKICH TRAUGUTTA 2.

PRAWO I PRYZRZECZENIE HARCERSKIE

PRYZRZECZENIE HARCERSKIE

*Mam szczerą wolę całym życiem pełnić
służbę Bogu i Ojczyźnie, nieść chętną po-*

*moc bliźnim; być posłusznym prawu har-
cerskiemu.*

PRAWO HARCERSKIE

1. Na słowie harcerza polegać jak na Zawiszy.
2. Harcerz służy Ojczyźnie i dla Niej spełnia sumiennie swoje obowiązki.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.
5. Harcerz postępuje po rycersku.

6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach; nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

TREŚĆ ROCZNIKA 1926.

(Liczby arabskie oznaczają stronicę; znak O, oznacza „okładka“, cyfra rzymska po nim — w którym numerze).

I. Ideologia harcerska

Gawęda starego kapelana — Arcybóbr	4
Obóz i filozofja, X. A. Bogdański	86, 99, 109
O ideologii skautingu, St. Sedlaczek	14
Staszic jako patron drużyn harc. T. Strumiłło	20
La loi Scoutte, Réginald Héret.	38
Konstytucja Rzeczypospolitej (wyjątki)	39
Lilja harcerska, T. Pietkiewicz	44
Pomysł, O. Zawrocki	98
Zasady ideologii harc. (Komisja N. R. H.)	51
Deklaracja Etyczno-Społeczna Star. Harc. (projekt)	27
Deklaracja Etyczno-Społ. Starsz. Harc. (uchw. Zj. w Sromowcach)	90
W spr. deklaracji Etycz.-Społ. St. Harc. W. Sawicki	70
Deklaracja Koła Trzynastaków w Warszawie	70

II. Zagadnienia organizacji i ruchu

Uchwały konferencji w Łodzi	2
Uchwały VI konf. instruktoerek w Sromowcach	117
Tyraljera, Cz. J. Kączkowski	7
Na nowe tory, (org. „ognisk“ Klem. Jędrzejewski)	31
O starszem Harcerstwie, St. Najder	33
Po Zjeździe Walnym, Dr. St. Ciechanowski	40, 58, 64
Jak podnieść poziom instruktorów, W. Nowak	43
W sprawie stopni instruktorów, St. Sedlaczek	57
O nasze jutro, H. Glass	73, 91, 100, 109
Historja stopni starszyny, St. Sedlaczek	75
Co to jest zgoda i jak się ją robi, Z. Stieber	83
Zasady reformy statutu i regul., St. Sedlaczek O. VII	

III. Historia harcerstwa i skautingu

Nasze dzieje, T. Strumiłło	10, 26
II redakcja prawa T. Strumiłło	45, 59
The Boy Scouts of America, St. Sedlaczek	30, 48, 80
Historja stopni starszyny, St. Sedlaczek	75
Ze starych szpargłków. (Syberja „Harcerstwo kijo-	

wskie 1917 r.” Harc. pol. w Austrii i Czechach 1914/15)	O. IV
Dziesiąta rocznica, W. P.	109

IV. Metodyka, wskazówki dla drużynowych

Metody skautowe, St. Sedlaczek „wytworzyć nastrój” 12, zorganizowanie wpływu otoczenia 78, 94, apel do wyższych uczuć 95, podsuwać pożyteczne czynności 102, współzawodnictwo i współdziałanie 103, metoda stopni i oznak	112
Program pracy w naszej drużynie, Grzmot	9
Jak pomóc drużynom pozbawionym fachowego kierunku, J. Borejko	24
Zasady prowadzenia gromad zuchów, J. Falkowska	21
O program i system prób na stopnie, P. M. Puciata	28, 35, 46
Podstawy prób, Wydż. progr. G. K. Z.	54
Drużyna wiejska w Sulistrowej, R. Petelenz	65
Uwagi o kursie instr. Chor. Warsz. i Stoł. nad Wigrami, A. K., ...	77, 95
Kilka słów w sprawie obozów instrukt., T. Maresz	113
Kursy informacyjne dla nauczycieli	101
Raporty przedwakacyjne Komend Chorągwi	68
Kurs w Kandersteg, St. Sedlaczek	88, 105
Zasady ogólne administracji, wedł. Fayola	79, 96, 106
O reformę organizacji drużyny, J. Zawadzki	93
W sprawie zawodów związkowych, opinie komend	119
Propaganda wstrzemięźliwości (spis książ. pomocy)	15
Poranki dziecięce, J. Zienkiewiczówna	36
Zapomniany dział pracy harc. J. K. Kreiner	60
Protokoły ogniskowych gawęd, L. Romanowski	62, 114
Popierajmy polski przemysł i handel	99
Kalendarzyk drużynowych	O. III, O. XI
Biblioteka instruktora harcerskiego	O. VI
Metoda w wychowaniu (wzm. o art. w „Drogach naprawy“)	O. IX.
Celowe organizowanie odczytów	113

V. Gawędy Naczelnika

I. O czyn. „Praca harcerska”. Przykład Łodzi, Cieszyńska. Postawa czynna	1
II. Harc. wieczory radjofon. Obóz związkowy Ku sobie. Chwila skupienia	19
III. Przed 15-tu laty. Szesnasty rok harcerstwa	85
IV. Gawęda o gawędzeniu. O poziom „Harcerstwa”. Rozpowszechniajcie pisma harc. Drużyny pozaszkolne, St. Harcer. i Poznań. Gotowość do obrony kraju	97

VI. Zagadnienia wych. fiz., przysp. wojsk. technika harc.

Ankieta w sprawie p. w. na terenie Harc. W.U. 11, Harcerz w polu, Z. Wyrobek	71
Centr. harc. obóz p. w. w Terle 1926, A. Heidrich, ...	107; O. X
Opinie dowódców pułków o szeregowych z oddz. p. w.	O. I-II
Kronika p. w.	O. XII
Fałszywe poglądy na Harcerstwo, A. Heidrich	119
Szyki drużyny skautowej. St. Sedlaczek	116
Blok meldunkowy i szkicownik, ...	O. VI
Zeszyt rysunkowy z terenoznawstwa, ...	O. X

GRY

Regulamin „Wojny Harcerskiej”, O. Zawrocki	47
Skaczący rząd, ...	105
Wyścig lasek	105
Zabawa piłką	105

VII. Bolszewizm

Ruch pionierski i wychowanie „Polaków” w sowieckiej Ukrainie, Marjan Lwowicz	42
Bolszewizm wśród młodzieży, H. Glass	55, 62
Prawo i przyrzeczenie pionierów bolszewic. [Grek	122

VIII. Alkoholizm i nikotynizm

Alkoholizm, a dziecko i młodzież, J. Szymański 5, Propaganda wstrzemięźliwości (spis książek i pomocy)	15 także O. XII
Gen. Sosnkowski przeciw alkoholizacji w wojsku, Wiad. Urz.	8
Międzyn. Kongres Przeciwalkoholowy w Tartu, O. Grzymałowski	81, 96
Abstynencja w różnych organiz. skautowych O. IV	
O nikotynie i paleniu tytoniu, W. Koskowski O. V	
Najnowsze prace nad wpł. alkoholu na życie przychicze, E. Kraepelin	O. VI

IX. Skauting zagranicą. Międzynarodowe sprawy skautowe

The Boy Scouts of America, St. Sedlaczek 30, 48, 80; O. III, O. VI, O. XI	
Międzynarod. Konf. Skautowa żeńska	67
IV Międzyn. Konf. Skautowa w Kandersteg 86, 104	
Sprawozdanie Biura Międzynarodowego za czas 1924 — 1926	120
Międzyn. Konf. Sk. Morskich w Antwerpi O. XI	
Biuro Skautów słowiańskich	87*
50 kurs Gillwellowski w Kanderstegu, St. Sedlaczek	88, 105
Węgry. Przyrzeczenie i prawo skautów, 108 Jamboree O. IX, ochrona munduru i oznak O. XI, kolonie i obozy 1926, ...	O. XI
Skauting w Jugosławii	18
Skauting w Iraku	O. III
Skauting katolicki w Anglii	O. V

Zjazd rowers	O. V
Skauting w Portugalii	O. VI
Prośba skautów Bułgarii	O. VII
Ustawa o ochr. nazwy, munduru etc. w Anglii O. IX	

X. Głosy i echa

Głowski Prawdy, St. Sedlaczek	16
W spr. deklar. et.-społ. st. harc., W Sawicki	70
Dekl. Koła Trzynastaków	70
Udział ciemnoty w życiu publicznym, A. Świętochowski	82
Co to jest zgoda i jak się ją robi, Z. Stieber	83
„Obóz starszyny” i „kurs instruktorski”, L. Romanowski	108
O pionierach bolszewickich Grek	122

XI. Prasa o harcerstwie

Stadion Nr 18	72
Kurjer Poranny	O. VIII
Fałszywe poglądy na Harcerstwo, A. Heidrich	119
L'Osservatore Romano	121

XII. Książki i czasopisma (omówienie, wzmianki)

Obozy letnie p. w., ppłk. A. Minkowski	16
Śpiewnik kościelny i modlitewnik, ks. G. Szmyd.	16
Biblioteka Harcerska księg. św. Wojciecha	16
Przez lądy i morza, Łaganowski	16
O Bolesławie Chrobrym, kilka prac	17
La Loi Scoutte, Reg. Héret	38
Harcerz w polu, Z. Wyrobek	71
„Harcerz Polski w Niemczech”	71
Alkoholizm, a dziecko i młodzież, J. Szymański	71
Przygody szpiega, R. Baden-Powell	O. V
Igrzyska VIII Olimpiady, Dr. St. Polakiewicz	71
O nikotynie i paleniu tytoniu, W. Koskowski O. V	
Jednodniówka Ak. Koła St. H. w Krakowie O. V	
Praca oświatowa, J. Dec, ...	O. VI
Żołnierz Polski, ...	O. VI
Wychowanie Fizyczne	O. VI, O. X, O. XII
Prace nad wpł. alkoholu na życie psych., E. Kraepelin	O. VI
Blok meldunkowy i szkicownik	O. VI
„Skaut”	O. VII, O. XI
Program w. f. i p. w. w Sokolstwie	O. IX
Sport strzelecki i jego trening	O. IX
„Czuj Duch”	O. IX
Sztuka gry w piłkę nożną, Dr. J. Weyssenhoff O. IX	
Na tropach ludzi i zwierząt, Sopoćko-Grzymałowski	O. IX
Zeszyt rysunkowy z terenoznawstwa	O. X
Terenoznawstwo, kartoznawstwo i zdjęcia terenu, St. Gąsiewicz	O. X
Katechizm harcerski, ks. Longin	O. X
Z wydawnictw zagranicznych	O. X
Gawęda o gawędzeniu, O. Jacek Woroniecki O. XI	
Harcerz	O. XII
Polska — Inwalidom	O. XII
Przegląd Strzelecki	O. XII
Jamboree	O. XII
Ważne zadania nauczycielstwa.	O. XII
Ratujmy młodzież	O. XII
Drużyna zbieraczy wydawnictw harc. O. XI, O. XII	

XIII. RÓŻNE

Ulgi kolejowe dla skautów, ...	18
Ideały młodych chłopców, Wiad. Urz.	8

Nasza podróż naokoło świata, J. W. Łada 37, O. VII, O. XII	
Od Redakcji	50
O dobre imię, H. Babiańska	61
Rady marszałka Focha	78
Radjowieczory harcerskie . . . . . O. I—II O. XI	
Błogosławieństwo ś. p. Ks. Kardyn. Dalbora O. IV	
Ks. Prymas Hlond a harcerstwo . . . . . O. VII	
Ks. Biskup Łukomski a harcerstwo . . . . . O. XI	
I Ogólnopol. Zjazd katolicki w Warszawie X. A. Bogdański	106
Prezydent Wojciechowski a udział harc. w wyp. majowych . . . . . O. VII	
Obraz Ks. Marka dla Harcerstwa . . . . . O. VII	
P. Prezydent Mościcki w obozie harcerek O. IX	
Przykłady czynów harcerskich . . . . . O. IX	
Brzydkie zachowanie się harcerzy . . . . . O. IX	
Związek Młodych Pionierów . . . . . O. X	
Czerwone Harcerstwo . . . . . O. XI	
Rozkaz, wiersz J. Karpowicza	73
Wszystko, co nasze. wiersz I. Kozińskiego	85
Rota Harcerska, wiersz I. Kozińskiego	85

XIV. Z ŻYCIA Z. H. P.

Związkowe zjazdy — konferencje — odprawy

Uchwały Konferencji w Łodzi	2
Zjazd Starszyny w Łodzi	13
VI. Zjazd Walny w Krakowie	69
Starszyna żeńska w obozie, J. Falkowska	89
Uchwały konferencji instruktorek w Sromowcach. 117	
Zjazd programowy Star. Harc. w Sromowcach. J. Grabowski	90

NACZELNICTWO

Życiorys przewodniczącego Z. H. P. dha J. Kar- śnickiego . . . . . O. V	
Koło Przyj. Działu Zagranicznego O. IV, O. VI	
Kurs pracy społ. Wydz. Wyk. St. H. . . . . O. VI	
Kurs samarytański w Sromowcach—G. K. Ż. O. VI	
Z głównej kwatery m. . . . . O. XI, O. XII	

NASI ZAGRANICĄ

Wieści z Harbina . . . . . 18, O. VII	
Życzenia od harcerzy z Niemiec 18	
Głos harcerza z Francji 79	
Berlin . . . . . O. III	
Śląsk Opolski . . . . . O. III	

Harcerze z zagranicy w kraju . . . . . O. III	
Gdańsk . . . . . O. III	
Harcerstwo pol. w Czechosłowacji . . . . . O. IV	
Z życia h. p. w Rumunji . . . . . O. IV, O. X	

Z ODDZIAŁÓW I CHORAĞWI

Białystok — odpr. . . . . O. XII	
Brześć — odpr. . . . . O. XII	
Kielce . . . . . O. VI	
Kraków, Zj. odd. . . . . O. III	
Lublin — Zj. drużynowych O. I-II, O. III, O. VI	
Lwów — Harc. zj. w Przemyślu O. III, O. V, dr. ak. O. VI; 15 lecie Przemyśla O. VII . .	
Łódź — Lato 1925 O. I-II; O. IV; O. V. P. Pre- zydent w obozie O. IX, odpr. druž. . O. XI	
Płock . . . . . O. IV	
Poznań — Wyst. w Bydgoszczu O. I-II; Zjazd odd. O. IV; kurs instr. wojsk. O. V, morski kurs w Radłowie . . . . . O. XI	
Pomorze. Obóz Hufca Syberyjskiego na Helu 1925, 66, stan chor. O. I-II, Zj. Del. O. I-II, Zj. Oddz. . . . . O. IV	
Radom — odpr. . . . . O. XII	
Śląsk obozy 1925 I-II 17; O. IV; O. V; zlot O. VII, wyniki zawodów O. IX, ob. żeń. . . . O. X	
Warszawa i Stolica kiermasz harcerek O. I-II, st. harc. O. III; Varsowia O. IV; O. V; O. VI; odpr. dr. ż. inn. . . . . O. XII	
Wilno lato 1925 O. I-II, Zj. druž. O. I-II; Zj. oddz. O. VI, lato . . . . . O. VI	
Włocławek, Zlot w Aleks. . . . . O. IX, O. X	
Wołyń, nowy Komend. . . . . O. XI	
Zagłębie Dąbrowskie . . . . . O. V, O. X	

STARSZE HARCERSTWO

(patrz także w „oddz. i chor.”)

Drużyna Akademicka we Lwowie	34
Drużyna G. K. M. w Warszawie	34
Zjazd programowy St. H. w Sromowcach, J. Gra- bowski	90
O nasze jutro, H. Glass	109
Stow. Harc. Stud. U. W. (Warszawa — poza Z. H. P.) . . . . . O. III	
Zebrania dyskusyjne w Warszawie O. III, Koła w Warszawie O. III, w Łodzi, w Gdańsku O. III	
Jednodniówka Ak. Koła St. H. w Krakowie O. V	
Ceremoniał przyjęcia do Koła Trzynastaków	117